

Előszó

PETŐFI S. JÁNOS

Ezzel a kötettel a Debreceni Egyetemen 2003. október 19-én a nyelvi tanszék belső és külső munkatársainak részvételével megrendezett harmadik OT-konferencián elhangzott előadások anyagát veszi kézbe az olvasó. (Az első OT-konferencia anyagát a sorozat ötödik, a másodikát a sorozat hetedik köteteként publikáltuk.)

Amíg az első konferencia általános szövegnyelvészeti és szövegtani témákkal foglalkozott, a második konferencia témájául a szövegmondat-összetevők lehetséges lineáris elrendezéseinek (a lehetséges téma-réma szerkezeteknek) vizsgálatát választottuk. Ennek a tematikának a tárgyalását folytattuk ezen a harmadik konferencián is, ezúttal a lineáris progresszió aspektusainak vizsgálatára irányítva a figyelmet.

A kötet a konferencián elhangzott nyolc előadás írásban kidolgozott változatát tartalmazza.

CSÚRY ANDREA „Új” *progressziótípusok és kétoldali rémaszerkezet* című előadása a tematikus progresszió francia nyelvű újságszövegekben kimutatható sajátosságait elemezte. Az előadásban elemzett öt példaszöveg a szerző által „kétoldali rémaszerkezet”-nek nevezett konstrukciók rendkívüli gazdaságosságát bizonyítja, annak ellenére, hogy interpretációjuk bizonyos nehézségekkel jár.

PELYVÁS PÉTER *A tematikus progresszió és annak hiánya angol nyelvű pszichotikus szövegekben* című előadása kognitív keretben vizsgálja pszichotikus szövegek szerkezetét. Ezek a szövegek úgy jöttek létre, hogy egy öt jelenetből álló rövid filmen bemutatott történetet kellett a pszichotikus pácienseknek elmondaniuk. Az elmondott történetek egyértelműen mutatták azokat a nehézségeket, amelyekkel a történet elmondók a történettel kapcsolatos kognitív modellek (a tematikus progresszió) létrehozásánál találkoztak.

SKUTTA FRANCISKA „*Gyönyörű egy okoskodás!*” *A tematikus progresszió karikatúrája Molière-nél* című előadása Molière két művéből, a *Don Juan*-ból és a *Le Médecin malgré lui*-ből, vett egy-egy dialógus ’érvelő szekvenciá’-ján mutatja be a tematikus progresszió „furcsa megbicsaklás”-ait.

BODA I. KÁROLY—PORKOLÁB JUDIT *A tematikus progresszió vizsgálata kiválasztott szövegekben korreferencia-elemzés segítségével* című előadása egy olyan elemző apparátust mutat be, amelynek célja szövegek korreferencia-relációinak és tematikus progressziójának formalizált ’algoritmikus’ elemzése. A szerzők példaszövegnek egy Radnóti-vers részletét választották.

KISS SÁNDOR *Előrehaladó párbeszéd? (Molière-szövegek alapján)* című előadása a ’tematikus progresszió’ szakkifejezés szokásosnál tágabb értelme-

zését alkalmazva mutatja be annak hiányát Molière néhány szövegének párbeszéd-részeiben.

CSÚRY ISTVÁN *Konnektorok és tematikus progresszió* című előadása arra a kérdésre keres választ, hogy „lehet-e *általános* következtetéseket levonni a konnektorok jelenlétéből a kotextusuk tematikus felépítésére vonatkozóan?” Nyolc szövegrészlet elemzése alapján a szerző válasza az, hogy a konnektorok és kotextusuk szerkezete között kölcsönhatás áll fenn.

SZABÓ ZOLTÁN *A tematikus progresszió stílustörténeti megközelítésben* című előadása néhány példa elemzése alapján egyrészt arra a következtetésre jut, hogy a tematikus progresszió típusainak figyelembevételével elkülöníthetők egymástól az egyszerű és a bonyolult jellegű stílusirányzatok, másrészt arra, hogy stilisztikai elemzéssel kimutatható a tematikus progresszió néhány, stílustörténeti jellegű és stilisztikai szempontból minősíthető, típusváltozata.

PETŐFI S. JÁNOS *A szövegorganizáció megjelenési formái és a jelentés három arca* című előadása egyrészt a jelentés értelmi, korreferenciális és kommunikatív összetevőjét értelmezi, kapcsolatba hozva azokat a szövegorganizáció megjelenési formáival, másrészt elhelyezi ebben a keretben a téma-réma szerkezet és a tematikus progresszió elemzését.

Az elemzések relevanciáját, túl az általuk felmutatott szűkebb értelemben vett eredményeken és azon a tényen, hogy különböző elméleti megközelítéseket alkalmaznak, és különféle szövegtípusokat vizsgálnak, az is emeli, hogy szerzőik valamennyi eddigi konferencia résztvevői, ami által egy folyamatos szakmai eszmecsere megteremtői és biztosítói.